

طراحی منظر روستای پالنگان با تاکید بر گردشگری پایدار

دکتر حسن دارابی^۱، مرضیه کرمی^۲

- ۱- عضو هیئت علمی دانشگاه، گروه مهندسی طراحی محیط، دانشکده محیط زیست، پردیس دانشکده هتی فنی، دانشگاه تهران
- ۲- کارشناسی ارشد رشته طراحی محیط زیست، دانشگاه تهران

چکیده

کشور ایران با توجه به تنوع اقلیمی و فرهنگی که دارد میتواند به یکی از قطب های گردشگری در دنیا تبدیل گردد خصوصا در مناطقی بکر که دارای سابقه ی فرهنگی و تاریخی غنی هستند و نمایانگر تمدن بشری هستند، حال آنکه این کثرت باعث گردیده هیچگاه مطالعه و برنامه ریزی دقیقی بر روی روستاها صورت نگیرد، بخشی از این روستاها علاوه بر بکر بودن و خصوصیات منظر روستایی دارای ارزش تاریخی و طبیعی نیز می باشند. مطالعه حاضر به بررسی روستای پالنگان از توابع کردستان پرداخته است این روستا علاوه بر زیبایی های منظر روستایی دارای پیش زمینه تاریخی است و نمونه ای بی نظیر از یکپارچگی در منطقه مسکونی با نوع معماری مختص به منطقه است همچنین دارای گونه های در خطر انقراض نیز می باشد و در واقع میتوان آن را به عنوان یک میراث جهانی تاریخی طبیعی قلمداد کرد. طراحی منظر روستایی با توجه فقر منطقه و نبود کشاورزی باید حول محوری صورت گیرد که علاوه بر جذب گردشگر بتوان به حفاظت از این میراث بی بدیل پرداخت و همچنین بزرگترین چالش منطقه که عدم طراحی آن به عنوان یک سایت گردشگری و حفاظت از میراث ان است پرداخت. با توجه به شناخت لایه های مختلف در سطوح مختلف این روستا یک سایت میراث جهانی با ضریب بالای یکپارچگی و دیگر شاخصه های میراث جهانی است میتوان با طراحی همگام با طبیعت که از اصول طراحی پایدار محیط تبعیت میکند علاوه بر افزایش گردشگر به حفاظت آن برای آیندگان پرداخت.

واژگان کلیدی: منظر روستایی، میراث جهانی، طراحی پایدار، یکپارچگی، پالنگان.

مقدمه

امروزه گردشگری به عنوان ابزاری جدید برای رشد و توسعه اقتصادهای منطقه ای تبدیل شده است. توسعه و رونق گردشگری تأثیر مثبتی بر اقتصاد، جامعه، فرهنگ و محیط جوامع محلی (مانند بهبود زیرساخت ها، افزایش کیفیت زندگی ساکنان و حمایت و احیای فرهنگ) دارد (Wang et al, 2021). در دنیا صنعت گردشگری پس از پایان جنگ جهانی دوم رشد سریعی داشته تا جاییکه امروزه آن را به یکی از بزرگترین صنایع در جهان تبدیل نموده است (Buckley, 2021). سیاستمداران کشور نیز با پی بردن و درک اهمیت موضوع توجه به گردشگری بعنوان یکی از عوامل مهم در توسعه کشور، با برنامه ریزی در حوزه توسعه صنعت گردشگری از سال ۱۹۷۸ تاکنون شاهد یک افزایش چشمگیر بوده اند و از آن زمان گردشگری، به یکی از مولفه های مهم اقتصاد کشور تبدیل شده است و امروزه یکی از عوامل اصلی رشد سریع اقتصادی این کشور محسوب می شود (Su et al, 2021). صنعت گردشگری از بهبود مستمر عملکرد اقتصاد ملی و توسعه اقتصادی اجتماعی تأثیر پذیرفته و در مقابل نقش مهمی در افزایش فرصت های شغلی، تقویت توسعه اقتصادی و ارتقا مبادلات فرهنگی داشته است (Zhao and Li, 2018). از دیگر سو گردشگری یک سیستم پیچیده در یک چارچوب پویا است که در معرض تحولات سریع و چالش برانگیز است و با بروز تحولات در آینده بایستی سیاست های جدید در این حوزه تدوین گردد. ویژگی های ممتاز، آثار و پیامدهای گوناگون ناشی از توسعه گردشگری، گسترش کاربرد تکنولوژی، شرایط اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و سیاسی حاکم و بسیاری عوامل دیگر موجب بروز عکس العملها و برخوردهای متفاوت با صنعت گردشگری خواهد شد که این مقوله نیازمند بررسی می باشد. روستای پالنگان از توابع شهرستان کامیاران واقع در استان کردستان هست. این روستا علاوه بر داشتن معماری همگام با طبیعت دارای چشمه ها، آبشارها و طبیعی سرشار از زیبایی منحصر به فرد است. روستای پالنگان در دو طرف دره قرار گرفته است که ساختمان های آن به صورت پلکانی هست و با بستر طبیعی هماهنگ شده است. همین هماهنگی منجر شده است که این روستا تبدیل به جاذبه گردشگری شده است که در عین ایجاد فرصت های قابل توجه برای روستا در عین حال خود تهدید جدی برای روستا به شمار می آید. به اما نکته ای که در اینجا قابل توجه هست مسائلی است که امروزه روستا با آن روبرو شده است که از آن می توان به رشد و توسعه امروزین روستا و توسعه گردشگری در روستا اشاره کرد. توسعه گردشگری سبب ایجاد بازارهای هفتگی در روستا شده است که امکان ارائه و فروش محصولات روستایی را برای مردم روستا را فراهم کرده است که نمادی از شور و امید به زندگی مردم را نشان می دهد. علاوه بر این پالنگان دارای میراث ناملموس از جمله مراسمات آئینی و مذهبی ارزشمندی هست که توجه بیش از پیش را طلب می کند. این مسائل در روستایی با این غنای طبیعی و فرهنگی در صورت عدم توجه به تبعات آن می تواند تأثیرات ناشایستی را متحمل منظر روستا کند. لذا بایستی تمهیدات لازم در جهت حفاظت ساختارهای منظر از قبیل ساختارهای طبیعی، انسانی، فیزیکی و میراث ملموس و ناملموس اتخاذ گردد.

ارتباط بین انسان و طبیعت و عوامل محیطی بستر ساز در طول زمان سبب ایجاد مناظر روستایی گردیده است، به گونه ای که یک نظام یکپارچه را در ادوار زمانی مختلف خلق کرده است. به عبارتی این چنین می توان بیان نمود که لایه های مختلف اکولوژیکی، فرهنگی، طبیعی، انسانی و تاریخی در طول زمان مناظر روستایی را شکل داده اند به طوری که این لایه ها در پیوستگی مداوم با یکدیگر قرار دارند. اولین تمدن های بشری در محدوده ای از فضای

جغرافیایی شکل گرفته که مردم در آن درزمینه های اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و ... همکاری داشته اند؛ این فضای جغرافیایی در واقع همان محیط روستایی است. در تعریف عمومی، محیط روستایی منطقه‌ی جغرافیایی است که خارج از محدوده شهر قرار داشته باشد. سازمان تعاون و توسعه اقتصادی (OECD) روستا را چنین تعریف می‌کند: "مناطق روستایی مشتمل بر مردم، زمین‌ها و خانه‌هایی می‌گردد تحت نفوذ اقتصادی مرکز بزرگ شهری نیستند و منابع روستایی را در برمی‌گیرند." مناظر روستایی بخشی از ضروری‌ترین میراث ما را تشکیل می‌دهند، به عبارتی آن‌ها گواهی‌ها و مدارک مهم ارتباط و تعامل گذشته و حال بین انسان و طبیعت و محیط زیست ساخته شده می‌باشند. شکل‌گیری این مناظر و محیط‌های روستایی در واقع به خاطر بستر و محیط منطقه بوده است که دارای پتانسیل‌های برای زیستن بوده‌اند و مردم می‌توانسته‌اند نیازهای روزمره خورد را تأمین کنند. در حقیقت بستر و محیط اصلی‌ترین عامل شکل‌گیری، توسعه، تکامل و پویایی مناظر روستایی می‌باشند. در این میان تغییرات ناگهانی در منظر سبب بروز مشکلاتی در مناظر من جمله مناظر روستایی گشت و ساختارهای اکولوژیکی، زمین‌شناختی، بوم‌شناسی و تمام لایه‌هایی که در تشکیل منظر مؤثر بوده‌اند را دچار تزلزل نمود. این تغییرات ناشی از عواملی همچون شهری سازی و رشد و توسعه شهرها Urbanization که ساختار منظر را تغییر می‌دهد، افزایش جمعیت، صنعتی شدن، افزایش فعالیت‌های کشاورزی در برخی از مناطق و به تبع آن ترک تعدادی از مناطق کشاورزی و روستایی و ... هست. این عوامل تأثیرگذار در منظر روزبه‌روز تأثیرات مخرب و جبران‌ناپذیری را بر لایه‌های ساختاری منظر متحمل می‌کنند و منابع طبیعی در محیط‌های روستایی صرفاً به جهت فاکتورهای کارکردی مورد توجه هستند و سلامت اکولوژیک و محیط اطراف و بستر قرارگیری آن توجهی نمی‌شود. روستای پالنگان از جمله روستاهایی است که برخوردار از ساختارهای طبیعی، فرهنگی و انسانی بسیار غنی است. این روستا در یک بستر و محیط طبیعی خارق‌العاده قرار گرفته است. نحوه قرارگیری روستا به این صورت است که در دو طرف یک دره هست و معماری و ساختارهای انسان‌ساخت آن مطابق با بستر و بهره‌گیری از شیب و توپوگرافی محیط هست به گونه‌ای که خانه‌های آن به صورت پلکانی ساخته شده است. بنابراین توجه به ارزش‌های محیطی و انسانی، لایه‌های تاریخی و فرهنگی، منظر روستا را تبدیل به یک جاذبه گردشگری نموده است. به همین دلیل نیز هر ساله تعداد قابل توجهی از گردشگران از مناطق مختلف به این روستا مراجعه می‌کنند. اما به دلیل این که روستا از آمادگی پذیرش گردشگران برخوردار نیست و از طرف دیگر بسترهای لازم برای این گروه فراهم نشده است لذا منجر به نوعی بی‌سامانی در فضا شده است که به اشکال مختلف هم‌بافت روستایی و هم منظر را تهدید می‌کند و در نهایت ناپایداری منظر روستایی را به دنبال آورده است. با توجه بافت تاریخی روستایی هرگونه فشار مضاعف بر روستا منجر به آسیب جدی این بافت با ارزش می‌گردد و ناپایداری حاصل منظر در نهایت تهدید و تخریب این فضا را به دنبال خواهد داشت. به همین دلیل ضروری است که منظر روستایی ابتدا مورد تحلیل قرار گیرد و با طراحی و ساماندهی فضا، ضمن حفاظت از جاذبه‌های محدوده بستری مناسب را برای پذیرش گردشگران فراهم سازد.

اهداف تحقیق

- شناسایی پیوستگی محیط و منظر روستای پالنگان با بستر طبیعی
- بررسی لایه‌های فرهنگی، اجتماعی، تاریخی و محیطی شکل‌دهنده منظر روستایی پالنگان

- شناسایی چالش‌های پیش روی منظر روستای پالنگان و پاسخ مناسب به این چالش‌ها
- طراحی منظر روستا ضمن حفاظت از ساختارهای طبیعی، اکولوژیک، فرهنگی، تاریخی و انسانی روستای پالنگان

ادبیات تحقیق

گردشگری

«در زبان فارسی کلمه ی سیاح در گذشته به کسانی گفته می‌شد که باهدفی و منظور مشخصی دست به سفر می زدند مانند ناصر خسرو و سعدی و این واژه در زبان فارسی تا نیمه اول قرن بیستم در معنای فوق بکار می‌رفت، تا آنکه واژه جهانگرد و جهانگردی جای آن را گرفت.» اصطلاح توریست یا همان جهان گرد از قرن نوزدهم معمول شد. در آن زمان اشراف زادگان فرانسه می‌بایست برای تکمیل تحصیلات و کسب تجربه های لازم زندگی، اقدام به مسافرت نمایند. این جوانان در آن زمان توریست نامیده می‌شدند و بعدها در فرانسه این اصطلاح در مورد کسانی به کار می‌رفت که برای سرگرمی و وقت گذرانی و گردش به فرانسه سفر می کردند و بعداً با تعمیم بیشتر به کسانی اطلاق می‌شد که اصولاً به این منظور به سفر می‌رفتند (منشی زاده، ۱۳۷۶). واژه ی گردشگر "tourist" از واژه ی لاتین tornus مشتق شده است، به فردی که یک سفر گردشگری را باعث شده اطلاق می‌گردد که معمولاً هدف لذت بردن است و فرد به نقطه ی آغازین رجعت می‌کند (Collins- (Fleischer, 2000). (Kreiner & Kliot, 2000). لغت tourism در لغت فرنگی به معنای سیاحت در داخل یک کشور یا کشورهای خارجی است، در حالیکه جهانگردی در فارسی، جهان را گشتن و سیر آفاق کردن معنی می‌دهد و سفرهای داخلی را در بر نمی‌گیرد (منشی زاده، ۱۳۷۶).
تعریفی است که ماتیسون و وال (Mathieson & Wall) ارائه داده‌اند که در آن گردشگری را متشکل از سه عنصر اصلی می‌دانستند:

- یک عنصر متحرک که با مقصد تعیین شده‌ای در ارتباط است.
- یک عنصر ثابت که با ماندن در مقصد در ارتباط است.
- یک عنصر برآیند موارد بالا، پیرامون تأثیرات بر زیر نظام های اقتصادی، اجتماعی و فیزیکی که گردشگری مستقیم و غیر مستقیم در تماس با آن‌هاست (Fennel, 1999:3).

برخی دیگر مانند میل و موریسون (Mill & Morrison) گردشگری را فرآیندی از اجزای باهم مرتبط می‌دانند. این سیستم «مانند تار عنکبوت است- یک قسمت را حرکت دهید، اثر آن در دیگر نقاط دیده خواهد شد.»

سیستم مورد اشاره آنان از چهار قسمت تشکیل شده که عبارتند از: بازار (رسیدن و دستیابی به مکان بازار)، مسافرت (خرید کالاها و خدمات مسافرت)، مقصد (شکل مسافرت مد نظر) و خرید (فروش مسافرت). پیرو این پیچیدگی‌ها در تعریف این مفهوم، اسمیت (Smith) پذیرفتن تعارق مختلف که هر یک برای منظور و هدف خاصی معین و ارائه شده است را واقع بینانه می‌داند. این در واقع از عملی‌ترین روش‌هاست (Fennel, 1999:3) اما نهادها و سازمان‌های رسمی و معتبر بین‌المللی، تعریفی ارائه داده‌اند که از لحاظ اعتبار و اهمیت و میزان ارجاع به آن‌ها در جایگاه بالایی قرار می‌گیرند. مجمع ملت‌ها (۱۹۳۷) این تعریف را از گردشگر ارائه داد: «هر

کسی که از هر کشوری به جز کشوری که معمولاً در آن زندگی می‌کند، برای زمان بیشتر از ۲۴ ساعت، دیدار می‌کند» (Elliot, 1997:20).

انواع گردشگری

به‌طور کلی انواع گردشگری را می‌توان در اشکال زیر طبقه بندی نمود.

توریسم طبیعی: که عمدتاً در تعامل با جاذبه‌های اکولوژیکی است.

توریسم فرهنگی: که مرتبط با فرهنگ، تاریخ و میراث فرهنگی و باستانی مردم می‌باشد.

اکوتوریسم: نوعی از توریسم است که علاوه بر تعامل با جاذبه‌های طبیعی، با زندگی و هنرهای اجتماع مردم محلی که خود نیز در تعامل با جاذبه‌های طبیعی فوق هستند در ارتباط می‌باشد.

توریسم دهکده‌ای: در این نوع توریسم، گردشگران با خانواده‌های دهکده زندگی نمود و در فعالیت‌های اقتصادی - اجتماعی روستا مشارکت می‌کنند (Ryanc, 1991).

آگروتوریسم یا توریسم کشاورزی: که گردشگران بدون ایجاد پیامدهای منفی بر روی اکوسیستم مناطق میزبان، یا فعالیت‌های سنتی کشاورزی در تعامل هستند یا در آن مشارکت می‌کنند.

توریسم روستایی: مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و خدمات مربوط به توزیع و آرامش گردشگران که به وسیله کشاورزان و مردم روستایی برای جلب و جذب گردشگران به مناطق خود به‌منظور کسب درآمد صورت می‌گیرد. (Gannon 1998, 1994, Kloeze).

مفهوم پایداری

واژه پایداری امروزه به‌طور گسترده‌ای به منظور توصیف جهانی که در آن نظام‌های انسانی و طبیعی توأم بتوانند تا آینده‌ای دور ادامه حیات دهند، به کار گرفته می‌شود. ایده پایداری ریشه در گذشته‌های نزدیک و در تفکرات جنبش‌های زیست محیطی دارد. شاید بتوان گفت پایداری و مباحث آن، برآیند تفکرات جغرافیایی و امکان‌گرایی است و اینکه لحاظ نمودن قوانین و محدوده‌های محیطی همراه با تفکرات بشر و دوراندیشی او، می‌تواند به پایداری حیات انسان و اشکال فضایی ساخته‌شده و طبیعی کمک کند (کازمی و شکویی، ۱۳۸۱).

شاید برای رسیدن به مفهوم دقیق «پایداری» بهتر است پیش از پرداختن به تعاریف، به ریشه و معنی اصلی واژه نگاهی داشته باشیم. دهخدا پایداری را به معنای بادوام و ماندنی آورده است. در زبان انگلیسی «پایدار ماندن» یا «پایدار نگاه داشتن» به معنای نگاه‌داشتن، تحمل نمودن، کمک کردن و پشتیبانی کردن (برای باقی ماندن)، ادامه دادن، مراقبت از زندگی شخص یا چیزی و یا به تعویق انداختن است و پایداری نیز به معنای توانایی پایدار ماندن یا پایدار نگاه‌داشتن است (همان: ۵).

دیکشنری بین‌المللی جدید وبستر تعریف زیر را برای لغت Sustain ارائه می‌دهد: «باعث شده به ادامه ماندن ادامه به وجود، موقعیتی خاص یا در مورد نیرو و شدت)، تحمل کردن و باقی ماندن، به‌خصوص بدون وقفه، کاهش و یا تنزل و ضعف، به تعویق انداختن.» این تعاریف وقتی به‌عنوان صفت برای توسعه در کنار آن ذکر می‌شوند می‌تواند درک و طراحی اولیه را از این مفهوم متصور شوند (Webster).

پایداری و گردشگری

توسعه پایدار به‌عنوان مدلی برای ایجاد امکانات و شرایط، جهت تسریع تغییر ساختاری در اجتماع ارائه شده است. تغییری که جسارت حرکت دادن اجتماع را از تمرکز محدود بر مسائل اجتماعی-اقتصادی، به سمت توسعه‌ای بکشانند که به اهداف کنونی بدون ایجاد و مشکل و محدودیت برای دستیابی نسل‌های آینده به خواسته‌هایشان، دست یابد. بنابراین ضوابط زیست محیطی فرآیند توسعه اقتصادی ضروری خواهد بود. حتی بسیار بنیادی‌تر، بهتر است آرزو کنیم که توسعه پایدار، استانداردهای ذهنی و وجدانی مردم همه دنیا را هم، که ممکن است به‌صورت طبیعی در اهداف اقتصادی خود فرو روند، و می‌دانیم این اتفاق مزاحم کارکرد مثبت اهداف ما است، افزایش دهد. اهمیت بین‌المللی گردشگری، به‌عنوان محرکی برای رشد اقتصادی، در کنار توانایی ذاتی برای گسترش و توسعه آن را مشخصاً به توسعه پایدار مرتبط می‌کند(همان: ۱۳)

یکی از اولیه‌ترین راهبردهای عملی درباره‌ی گردشگری و پایداری، از اجلاس جهانی سال ۹۰ در بریتیش کلمبیا کانادا به دست آمده است. شرکت‌کنندگان از صنعت گردشگری، دولت‌ها، نهادهای غیردولتی و دانشگاهیان، در این اجلاس پیرامون اهمیت محیط‌زیست، متوجه کافی به این مسئله در دنیای امروز و این‌که چگونه حضور گردشگری باعث فرسودگی و تخریب محیط‌زیست طبیعی و انسانی‌ای که گردشگران را جذب می‌کند شده است صحبت کرده‌اند. سخنرانان، اهداف توریسم پایدار را چنین برشمرده‌اند:

- گسترش و افزایش توجه و دانش عمومی پیرامون کمک و خدمتی که گردشگری می‌تواند به محیط‌زیست و اقتصاد داشته باشد.
- فراهم نمودن برابری(عدالت) و توسعه
- افزایش و بهبود کیفیت زندگی ساکنین یا میزبانان
- ایجاد تجارت با کیفیت بالا برای بازدیدکنندگان
- حفظ کیفیت محیط که اهداف مذکور به آن وابسته‌اند.

گرچه تعریفی که از گردشگری پایدار در این نشست ارائه شده است کلی و غیر دقیق به نظر می‌رسد(مثلاً در پاسخ به اهداف فعلی گردشگران و میزبانان در عین حفاظت و مراقبت و نگهداری کیفیت فرصت برای آینده) اما پیشنهادهای خوبی هم توسط شرکت‌کنندگان ارائه شده است. یکی از این پیشنهادها این است که گردشگری خطوط راهنمایی، برای ترازها، و گونه‌های قابل قبول و استاندارد؟؟ داشته باشد اما جلوی شکل‌گیری تجارت و امکانات جدید را نگیرد(همان: ۱۴)

از دید رفاه و رشد اقتصادی نیز دلایل اقتصادی خاصی برای پایداری وجود دارد. چنانچه مک کول (mc cool) می‌گوید: در آن هنگام که جوامع، ویژگی‌ای را که باعث تمایز و جذابیت آن‌ها برای غیر ساکنین می‌شده است از دست می‌دهد، توانایی رقابت برای درآمدهای گردشگری خود را، در یک بازار جهانی رقابتی و رو به رشد از دست می‌دهند. او هم چنان به نقل از فالون Fallon می‌گوید که پایداری درواقع پیگیری اهداف و در مقابل سنجش فرآیند آن است. دیگر ارزشیابی توسعه مناسب، یا میزان بازده فیزیکی و یا میزان درآمدهای اقتصادی، مناسب و درست نیست. این نکته در مورد نظم اجتماعی و عدالت هم باید در نظر گرفته شود. مک کول رعایت این موارد را در راستای دستیابی به گردشگری پایدار لازم می‌داند:

- گردشگران چگونه به محیط طبیعی، ارزش‌ها اهمیت داد و از آن استفاده می‌کند.

- چگونه جوامع از راه گردشگری بهبود می‌یابند.
- تعیین دقیق تأثیرات اجتماعی و زیست محیطی گردشگری
- مدیریت و کنترل این تأثیرات (همان: ۱۴)
- در همین راستا، تحقیقات و مطالعات مختلفی به هدف تعیین و سنجش این تأثیرات پایه‌گذاری و انجام شد. در پی نشست جهان ۹۰، که یکی از اولین و جامع‌ترین این حرکات در بررسی ارتباط گردشگری و توسعه پایدار بود اجلاس جهان ۹۲ باهدف حرکت از سمت ضوابط و مقررات و قوانین به سوی تمرین و کار عملی برای سنجش پایداری در گردشگری برگزار شد. با این وجود در هین اجلاس اشاره شد که هنوز کارهای بسیار زیادی باید انجام شود تا قوانین و ضوابط پایداری و گردشگری پایه گذاری شود. درحالی‌که نوشته‌ها و مقالات و مباحث بسیاری در مورد گردشگری پایدار وجود داشته‌اند، پروژه‌های بسیار کمی در طول زمان وجود داشته‌اند که به راستی پاسخ گو بوده‌اند

گردشگری روستایی

گردشگری روستایی می‌تواند دربرگیرنده یک گستره وسیعی از گونه‌های مختلف گردشگری باشد. در یک مفهوم کلی می‌توان گردشگری روستایی را در مجموعه فعالیت‌های گردشگری در محیط روستایی دانست. به‌طور کلی گردشگری روستایی عبارتست از فعالیت‌ها و گونه‌های مختلف گردشگری در محیط‌های مختلف روستایی و پیرامون آن‌ها که دربردارنده ارزش‌ها و آثار متفاوتی برای محیط‌زیست روستا (طبیعی/ انسانی) می‌باشد. بر این اساس می‌توان گردشگری روستایی را در برگیرنده زمینه‌های مختلف فعالیت‌های گردشگری چون سکونت‌گاه‌ها، رویدادها، جشنواره‌ها، ورزش‌ها و تفریحات گوناگون دانست که در محیط روستا شکل می‌گیرند. گردشگری روستایی از دو جهت مورد اهمیت واقع شده است. اول برای محیط‌های پیرامونی روستا این فرصت را پدید می‌آورد که گردشگران به‌دوراز هیاهوی شهری و تکنولوژی در بطن سنتی روستا فرصتی برای استراحت و فراغت بگذرانند و دوم در کنار آن اقتصاد روستایی وابسته به زمین می‌تواند راه‌های تنفس دیگری را تجربه کند، (سقایی، گردشگری روستایی و توسعه، ۱۳۸۲)

طبق تعریف انجمن گردشگری بریتانیا گردشگری عبارت است از گردش کوتاه مدت در مکان‌های دور از محل زندگی و همچنین انجام دادن فعالیت‌هایی در خلال اقامت که بازدیدها گردش‌های روزانه یا گردش‌های دسته جمعی را شامل می‌شود. « کلیه فعالیت‌های گردشگری در محیط روستایی با توجه به فرهنگ و بافت صنعتی روستایی، هنر و صنایع روستایی، آداب و رسوم سنتی که در برگیرنده گردشگری کشاورزی، گردشگری سبز، گردشگری مزرعه‌ای، گردشگری غذایی و شکار هست.» (قادری، ۱۳۸۳).

در نظر اول ممکن است تعریف گردشگری روستایی آسان به نظر برسد. لین (Lanc, 1994) آن را چنین تعریف می‌کند: « فعالیت‌های توریستی که در روستا صورت می‌گیرد.» ولی حتی این عبارت ساده ابهامات زیادی در بردارد. به‌طور مثال خود تعریف گردشگری متفاوت است. به همین ترتیب تعریف روستا یا مناطق روستایی نیز دشوار است.

گروه دیگر از متخصصان، توسعه گردشگری روستایی را ناشی از فشارهای زندگی صنعتی، علاقه مردم به آداب و رسوم و فرهنگ های محلی ذکر می کنند. اما مجموع موارد زیر در توسعه گردشگری روستایی مؤثر بوده است (منشی زاده، ۱۳۸۰):

- توسعه مناطق ایجاد شده برای فعالیت های گردشگری
- افزایش آگاهی های زیست محیطی و علاقه در ایجاد روابط دوستانه بین انسان ها و محیط زیست
- گسترش حمل و نقل ارتباطات، برداشتن سدهای سیاسی و اقتصادی برای مسافرت به مناطق روستایی
- حرکت به سوی تعطیلات کوتاه مدت و تغییر زمان از اوقات فراغت از لحاظ عملکردی
- افزایش تعداد مسافران مستقل و مسافرت در مقاصد طولانی
- افزایش تقاضای ایجاد شده توسعه رسانه ها و علاقه به شیوه های زندگی سنتی
- توسعه فعالیت های گردشگری در مناطق روستایی مانند سفرهای ماجراجویانه فعالیت های ورزشی و فعالیت های مربوط به تناسب اندام، تنوع فعالیت های فرهنگی و غیره.

براساس ساده ترین تعریف، گردشگری روستایی فعالیت گردشگری است که به واسطه سفر به روستا در محیط روستایی اتفاق می افتد. گردشگری شهری به مناطق شهری محدود نمیشود بلکه به مناطق روستایی نیز گسترش می یابد. ارائه تعریف کاملی برای مناطق روستایی بسیار دشوار است زیرا ملتهای گوناگون از آن تعبیر متفاوتی دارند (صباغی، ۱۳۸۵).

روش شناسی تحقیق

تبیین نقش روستای پالنگان در توسعه شهری و صنعت توریسم است در این پژوهش پس از شناخت مبانی نظری شهرهای توریستی سنتی ایرانی این پدیده با صنعت توریسم، مدل مفهومی پژوهش تحصیل می گردد و متعاقب آن روش شناسی و عناصر پژوهش ارائه می گردد. در ادامه روند تکوین گردشگری پایدار روستای پالنگان با تاکید بر ویژگی های بنیادی طبیعی به منظور شناخت پایه از میدان عمل فعالیت های گردشگری مورد مذاقه قرار گرفته و منابع و جاذبه های گردشگری شهر در ارتباط با عرضه محصول و بازار مورد مطالعه قرار گرفته و همچنین بررسی اسناد فرادست و بهره گیری از مطالعات اسنادی، تدقیق می گردد.

تجزیه و تحلیل داده ها

مرحله طراحی:

بعد از مرحله شناخت و تحلیل، در این مرحله با توجه به نقشه ارزیابی توان تفریحی بدست آمده و با استفاده از داده های ارزیابی منظر منطقه و همچنین، تحلیل محاسبه ظرفیت برد گردشگری منطقه پالنگان، و داده های حاصله از آنالیز سایت، می توان به ارائه برنامه های راهبردی جهت طراحی منطقه پرداخت. پهنه بندی طراحی منطقه بر اساس پهنه های منظر منطقه انتخاب شده است.

برنامه راهبردی کلی محدوده طراحی منطقه گردشگری پالنگان:

- ارتقای سطح گردشگری بر اساس ظرفیت برد فضایی

- دخالت دادن مفهوم حفاظت به ویژه در محدوده رودکناری به عنوان ذخیره ژنتیکی.
- حد اقل رساندن گردشگری هدایت شده و باز گذاشتن عرصه جهت گردشگری خلاقانه.
- استفاده از اراضی موجود و لکه های بایر به عنوان سایتهای مناسب استقرار زیر ساختها.
- بارز سازی موقعیت قلعه و و چشمه های اطراف آن به سایر جاذبه های موجود سایت بهسازی و مناسب سازی مسیرهای دسترسی
- ایجاد مسیر سبز پیاده با استفاده از گیاهان بومی منطقه
- ساماندهی حاشیه رودخانه های موجود در سایت
- حفاظت از زمین های کشاورزی موجود و افزایش کاشت گیاهان بومی
- در نظر گرفتن محلی مناسب برای مرکز آموزش محیط زیستی و اطلاع رسانی احداث مجتمع گردشگری
- ایجاد بازارچه محلی جهت عرضه و فروش صنایع دستی، غذاهای سنتی و محصولات
- کشاورزی توسط بومیان منطقه و معرفی سبک زندگی منطقه به گردشگران داخلی و خارجی
- فراهم نمودن امکاناتی مناسب جهت تردد گردشگران در بخش های مناسب گردشگری در سایت با رعایت اصول حفاظتی منظر
- گسترش گیاهان موجود در سایت، حفاظت از گیاهان بومی و با ارزش سایت و کاشت گیاهان سازگار با شرایط منطقه در مکان های مناسب
- تاکید بر تفرج گسترده با ایجاد انگیزه در گردشگران از طریق تجربه طبیعت بکر و تماس نزدیک با آن با حداقل پیش بینی امکانات مصنوع
- تاکید بر تفرج متمرکز در مناطق خاص با حفظ ملاحظات زیست محیطی و اصول حفاظتی منظر
- برآورده کردن امکانات رفاهی برای گردشگران
- ایجاد فضاهای مکث جهت دیدن زیبایی های مناظر اطراف
- ایجاد دسترسی به دیگر مناطق اطراف سایت
- حفاظت شیب منطقه
- بهسازی مناظر
- حفاظت از معماری بومی منطقه
- حفظ و ارتقاء حالت طبیعی سایت تاحد امکان، افزایش نمونه های شاخص واحدهای فیزیوگرافیک، جوامع زیستی، ذخایر ژنی و گونه ها و حفاظت از پهنه های طبیعی و خوش منظره که اهمیت ملی و بین المللی دارند، در راستای بهره وری نسل های کنونی و آینده
- حفظ و ارتقاء ارزشهای مهم بین المللی و ملی حفاظت طبیعت و سیمای سرزمین که ملاک های مهم انتخاب
- یک سایت به عنوان منطقه حفاظت شده هستند.
- رضایت بازدید کننده: بازدید کنندگان باید در تمامی سطوح اعم از ایرانی و غیر ایرانی از بازدید ایت رضایت کامل داشته باشند

- سود آوری اقتصادی منطقه بایستی با جذب گردشگر منطقه سود آور بماند تا رونق اقتصادی داشته باشد و بتوان مکان رشد مجدد را فراهم کرد.
  - حفاظت و افزایش بازدید از قلعه پالنگان
  - افزایش کاشت درختان بومی در ازای درختان مهاجم
- به این ترتیب، بعد از مشخص شدن برنامه راهبردی طراحی به صورت کلان برای کل محدوده طراحی، برنامه های راهبردی جزئی تر و دقیق تر برای هر پهنه به صورت مجزا تهیه شده است که به صورت زیر است.
- برنامه های راهبردی به تفکیک پهنه ها:
- برنامه راهبردی پهنه بازطراحی و احیا
- طراحی فضایی برای تعریف ورودی مجموعه گردشگری
  - طراحی اتاقک نگهبانی برای کنترل ورودی و خروجی و راهنمایی گردشگران و اداره این فضا توسط بومیان منطقه
  - طراحی فضایی به عنوان پارکینگ
  - طراحی فضایی با عنوان ایستگاه اول گردشگری
  - بهسازی مسیر دسترسی
  - طراحی مسیر سبز پیاده روی در کنار مسیر دسترسی سواره (کفسازی مسیر پیاده با مصالح بومی برای ایجاد حس هماهنگی با طبیعت)
  - تامین روشنایی مسیرهای طراحی شده جهت امنیت و رفاه گردشگران با استفاده از تیرهای برق مجهز به سلول های خورشیدی
  - استفاده از تابلوهای راهنما جهت هدایت گردشگران با استفاده از مصالح بومی و هماهنگ با طبیعت منطقه
  - تثبیت شیب کوه های شمالی این پهنه با کاشت گیاهان بومی و سازگار با منطقه و ایجاد تنوع در طول مسیر با ایجاد تنوع در طرح کاشت
  - طراحی مسیرهای پیاده روی با شیب مناسب و با توجه به ملاحظات زیست محیطی به سمت پهنه کوهستانی.
- طراحی محلی برای درگیری گردشگران با زندگی روستایی (دامداری و کشاورزی)

ارزش ها و جنبه های اساسی منظر

<ul style="list-style-type: none"> ❖ ارزش تولیدی و اقتصادی. ❖ ارزش تاریخی منظر کشاورزی ❖ ارزش دانش تجربی کشاورزان بومی به عنوان میراث معنوی. ❖ تنوع زیستی کشاورزی - ❖ وجود مسیرهای گذر مناسب
تهدیدها
<ul style="list-style-type: none"> ❖ رها سازی زمین و تغییر کاربری اراضی. ❖ گسترش کشاورزی ماشینی به همراه تسطیح زمین و از میان بردن تنوع کشاورزی. ❖ افزایش رستوران ها بدون توجه به جایگاه زمینها
راهبردهای منجر به شکوفایی
<ul style="list-style-type: none"> ❖ حفاظت از منظر کشاورزی ❖ زنده سازی گذر های سنتی درون منظر کشاورزی به همراه گسترش گردش گری کشاورزی با هدف آگاهی از روش های کشاورزی سنتی. ❖ احیای سنت یاور دهی و برگزاری تورهایی به منظور آموزش عمومی و مشارکت داوطلبانه ی شهروندان در کار کشاورزی. ❖ احیای مراسم و جشن های سنتی و خلق فضایی به منظور تجمع و برگزاری این مراسم و آرایه ی محصولات کشاورزی و فرآورده های بومی. ❖ شناخت ، مستند سازی و احیای روش های کشاورزی سنتی و آموزش به دانشجویان. ❖ احیای پوشش گیاهی ❖ احداث رستوران ها در مکانهایی که بدون آسیب به منظر بتوانند سبب بازدهی اقتصادی شوند.

برنامه راهبردی پهنه در حال گذر

- مناسب ترین پهنه از لحاظ جانمایی فضاهای تفرجی، رفاهی و مجتمع گردشگری
- بهسازی مسیرهای دسترسی
- طراحی ادامه مسیر سبز پیاده
- تامین روشنایی مسیرهای طراحی شده جهت امنیت و رفاه گردشگران با استفاده از تیرهای برق مجهز به سلول های خورشیدی
- استفاده از تابلوهای راهنما جهت هدایت گردشگران با استفاده از مصالح بومی و هماهنگ با طبیعت منطقه
- طراحی مسیرهای ارتباطی با زمین های کشاورزی و ایجاد گردشگری کشاورزی
- طراحی فضاهای مکث با عنوان View Zone برای تماشای مناظر کشاورزی و کوه های اطراف به جهت وسیع بودن فضای منطقه و باز بودن زاویه دید

- طراحی ساختمان هایی با معماری و سبک بومی و هماهنگ با طبیعت به عنوان مراکز فروشگاهی و فضاهای پذیرایی سرباز و سرپوشیده به مساحت متر مربع، متناسب با ضوابط عرصه و حریم جهت ارائه خدمات رفاهی به گردشگران.
- طراحی مسیرهای پیاده روی با شیب مناسب و با توجه به ملاحظات زیست محیطی به سمت پهنه کوهستانی.

ارزش ها و جنبه های اساسی منظر
<ul style="list-style-type: none"> ❖ ارزش تولیدی و اقتصادی. ❖ ارزش تاریخی منظر باغ ها ❖ ارزش دانش تجربی باغداران بومی به عنوان میراث معنوی. ❖ تنوع زیستی باغات ❖ وجود مسیرهای گذر مناسب
تهدیدها
<ul style="list-style-type: none"> ❖ افزایش ساخت باغات به واسطه توان کنترل آب ❖ افزایش رستوران ها بدون توجه به جایگاه زمینها ❖ افزایش استفاده باغات به عنوان رستوران و در نتیجه از دست دادن ماهیت واقعی خود
راهبردهای منجر به شکوفایی
<ul style="list-style-type: none"> ❖ حفاظت از منظر باغ ها ❖ زنده سازی گذر های سنتی درون باغ ها به همراه گسترش گردشگری کشاورزی با هدف آگاهی از روش های باغداری سنتی. ❖ برگزاری تورهایی به منظور آموزش عمومی و مشارکت داوطلبانه ی شهروندان در کار باغداری ❖ احیای مراسم و جشن های سنتی و خلق فضایی به منظور تجمع و برگزاری این مراسم و آرایه ی محصولات باغی و فرآورده های بومی. ❖ شناخت ، مستند سازی و احیای روش های باغداری سنتی و آموزش به دانشجویان. ❖ احداث رستوران ها در مکانهایی که بدون آسیب به منظر بتوانند سبب بازدهی اقتصادی شوند.

برنامه راهبردی پهنه حفاظت تاریخی

این پهنه در محدوده منازل سکونتی روستا قرار دارد

- بهسازی مسیر موجود با استفاده از مصالح بومی و ایجاد مسیر گردشگری سبز به سمت مناظر پایین دست
- طراحی فضاهایی به عنوان فضای مکث و استراحت در مناطق دارای دید باز به سمت مناظر پایین دست
- استفاده از تابلوهای راهنما جهت هدایت گردشگران با استفاده از مصالح بومی و هماهنگ با طبیعت منطقه

- تامین روشنایی مسیرهای طراحی شده جهت امنیت و رفاه گردشگران با استفاده از تیرهای برق مجهز به سلول‌های خورشیدی
- تثبیت شیب دامنه پهنه با استفاده از گیاهان سازگار با شرایط منطقه
- طراحی کاشت و منظرسازی مسیر گردشگری پیاده (ایجاد دیدهای بسته و باز جهت ایجاد حس کنجکاوی برای پیمودن ادامه مسیر)
- طراحی مسیرهای پیاده روی با شیب مناسب و با توجه به ملاحظات زیست محیطی به سمت پهنه کوهستانی.

ارزش ها و جنبه های اساسی منظر
<ul style="list-style-type: none"> ❖ ارزش میراثی سکونت گاه های بومی - معماری و منظر سازی بومی - ❖ ارزش معنوی سنت ها و فرهنگ ها ❖ ارزش حفاظتی ساختمان های بومی ❖ ارزش های معنوی دانش تجربی در ساخت سکونت گاه های بومی.
تهدیدها
<ul style="list-style-type: none"> ❖ ترک روستا. ❖ ساخت و سازهای جدید و از میان رفتن الگوهای بومی. ❖ عدم رسیدگی به ساختمان ها
راهبرد های منجر به شکوفایی
<ul style="list-style-type: none"> ❖ شناسایی و مستند سازی الگوهای بومی. ❖ حفاظت از سکونت گاه های بومی موجود. ❖ زنده سازی سکونت گاه های تخریب شده و خلق موزه ❖ بازطراحی گذرهای روستایی و گسترش گردش گری روستایی. ❖ خلق فضاهای عمومی برای برگزاری جشن ها و مراسمات.

برنامه راهبردی پهنه حفاظت تاریخی شدید

این پهنه در محدوده قلعه تاریخی پالنگان قرار دارد

- ایجاد حریم برای قلعه تاریخی که هم فضای بازدید داشته باشد و هم حفظ و احیا گردد.
- احیا و توسعه پوشش گیاهی پهنه با استفاده از گونه های موجود و یا گونه های درختی، درختچه ای و بوته ای سازگار با شرایط پهنه و منطقه (قرار گیری قلعه در باغ شیخ عمر)
- منظرسازی فضاهای طراحی شده با استفاده از طراحی کاشت مناسب

- تاکید بر طراحی پهنه به عنوان پهنه تاریخی و آموز متاریخ قلعه و همچنین تغییرات قلعه و پل های آن در طی زمان نصب تابلوهای ثبت اثر در فهرست میراث طبیعی ملی و همچنین تابلوهای علمی، آموزشی جهت آگاهی علمی گردشگران داخلی و خارجی

ارزش ها و جنبه های اساسی منظر
<ul style="list-style-type: none"> ❖ ارزش میراثی تاریخی دوره های گذشته ❖ ارزش معنوی سنت ها و فرهنگ ها ❖ ارزش حفاظتی میراث ملموس منطقه
تهدیدها
<ul style="list-style-type: none"> ❖ تخریب و فرسایش آثار ❖ عدم اطلاع از تاریخ منطقه ❖ گسترش فضای تفریحی و رستوران ها در کنار این فضا ❖ عذم حفاظت از این آثار
راهبرد های منجر به شکوفایی
<ul style="list-style-type: none"> ❖ مستند سازی تاریخ منطقه ❖ تعیین حریم برای آثار تاریخی ❖ زنده سازی تاریخ منطقه و احیای آن توسط تورهای آموزشی

نتیجه گیری

برنامه راهبردی پهنه حفاظت طبیعی شدید

این پهنه به عنوان محدوده چشمه های آب در نظر گرفته شده است

- با توجه به ضوابط تعیین شده برای محدوده تاریخی، به جهت حساسیت و شکننده بودن منظر این پهنه و جلوگیری از از بین رفتن گونه درلیست قرمز IUCN در این پهنه بهتر است از احداث هرگونه تجهیزات گردشگری در این پهنه صرف نظر شود.

ارزش ها و جنبه های اساسی منظر
<ul style="list-style-type: none"> ❖ ارزش گونه در خطر انقراض جهانی ❖ ارزش وجود چشمه های در فواصل نزدیک به هم
تهدیدها
<ul style="list-style-type: none"> ❖ کثیف شدن آب رودخانه

❖ قاجاق سمندرهای موجود
❖ عدم رعایت عوامل تهدیدزای زندگی سمندرها
راهبرد های منجر به شکوفایی
❖ حفظ حریم رودخانه در قسمتی که دارای ارزش چشمه های نزدیک به هم است
❖ آگاهی رسانی به مردم بومی و گردشگران از ارزش این ناحیه از روستا
❖ حفظ حریم رودخانه در محل زندگی سمندرها و ایجاد تورهای آموزشی برای مشاهده این نسل از سمندرها

برنامه راهبردی پهنه کشاورزی

کشاورزی گیاهان بومی در زمین های کشاورزی

- احداث زمین های کشاورزی مشارکتی جهت گردشگران جهت لمس زندگی روستایی کشاورزی گیاهان دیمی سازگار با شرایط اقلیمی منطقه

جدول ۱-۰ اهداف توسعه گردشگری پایدار در منظر روستایی پالنگان و شاخص های مربوطه

اهداف اصلی	شاخص های مربوطه	برنامه اجرایی
حفظ و ارتقاء کیفیت محیط زیست طبیعی پالنگان		
-حفاظت، ارتقاء و احیاء اکوسیستم های خاص، به ویژه درختزارهای رودکناری و زیستگاههای رودخانه ای	محدوده اکوسیستم ها و کیفیت آنها (مثلا "حفظ ساختار بومی متنوع درختان جنگل") _دست نخورده ماندن پهنه های وسیع طبیعی؛ _اجتناب از چند پاره شدن زیستگاه	هماهنگی توسعه گردشگری با روشهای مدیریتی منطقه حفاظت شده
حفظ گونه های در معرض خطر و افزایش جمعیت آنها در هر جا که ممکن است	توسعه های گردشگری بدون وارد کردن فشار بر جمعیت گونه های مهم	تأمین هزینه برنامه های حفظ و نگهداری منابع طبیعی از طریق توسعه گردشگری
_حفاظت از میراث های	ابقاء میراث ها	محدود شدن دسترسی گردشگران برای

<p>اجتناب از تخریب، _انجام برنامه های حفاظتی _تفسیری در محل؛ _شرکت کردن جامعه محلی در اقدامات حفاظتی</p>		<p>طبیعی و و حفظ یکپارچگی منظر</p>
<p>حفظ و ارتقا میراث تاریخی پالنگان</p>		
<p>-حفظ حریم برای تمامی میراث تاریخی - مرمت آثار آسیب دیده</p>	<p>ابقا میراث فرهنگی</p>	<p>حفاظت و ارتقا ساختان های روستا حفاظت و مرمت قلعه تاریهی روستا حفاظت و مرمت پل های قدیمی روستا</p>
<p>حفظ یکپارچگی منظر</p>		
<p>-حذف پله های تازه احداث ده که دارای شیب نامناسب هستند حذف قسمتی از پل ارتباطی تازه تاسیس که همخوانی با کل بافت رنگ و مالچ روستا ندارد</p>	<p>حفظ شاخصه های میراث جهانی</p>	<p>افزایش یکپارچگی منظر حذف عناصری که در یکپارچگی منظر تداخل ایجاد کرده اند</p>
<p>بهبود کیفیت زندگی ساکنان محلی</p>		
<p>افزایش استخدام مردم محلی در خدمات گردشگری؛ _انجام سرمایه گذاری برای نوسازی</p>	<p>مبلغ هر ریال خرج شده توسط گردشگران که در پالنگان و اطراف آن می ماند و چند برابر می شود.</p>	<p>به حداکثر رساندن بهره وری جامعه محلی پالنگان.</p>

املاک محلی.		
حداقل رساندن درصد فعالیتهای اقتصادی و مشاغلی که به یک بخش اقتصادی وابسته اند و یا در معرض هر نوع آسیب و شکست هستند مانند وابستگی بیش از اندازه به کشاورزی _افزایش در تعداد و تنوع بازدیدکنندگان پالنگان که باعث می شود گردشگری از حالت فصلی و موسمی خارج شود و بازار برای پایداری بیشتر، تقسیم گردد.	توانایی اقتصاد برای پایداری و جبران هر نوع تغییر اقتصادی خارجی و یا صدمه اقتصادی.	_افزایش تنوع و پایداری اقتصاد محلی.
شناسایی ظرفیت برد اجتماعی و محدود کردن توسعه گردشگری به آن.	تداوم جنبه های مطلوب روستا و حیات جامعه محلی.	_از هم نگیختن و کمرنگ نکردن حیات فرهنگی، مفاهیم و هنجارهای موجود در بستر محیط.
حفظ و ارتقا میراث ناملموس		
شناسایی باورها ارزشها فرهنگ سایر میراث ناملموس منطقه و آموزش ان به مردم غیر بومی	تداوم جنبه های مطلوب حفظ میراث ناملموس	افزایش توجه به نامایاندن فرهنگ مردم محلی به گردشگران

براساس وضع موجود در پهنه گردشگری و تحلیل منظر، امکانات و محدودیت های سایت گردشگری پالنگان مشخص می شوند.

قابلیتها و امکانات گردشگری این روستا عبارتند از: رودخانه، مسیر دسترسی که تا پای آبشار ادامه دارد، خود آبشار پالنگان به عنوان یک نقطه عطف و ایجاد یک منظر زیبا در جوار آن، بافت سنتی روستای پالنگان و خانه های روستایی با معماری اوراماناتی، قلعه پالنگان، مزارع و باغات که قابلیت توسعه و ارتقاء دارند، اراضی بایر و

فاقد کاربری، جنگل‌های رودکناری، استخر پرورش ماهی که برای صید ورزشی و تماشای مناسب هستند، سایر لکه‌های درختی و تأسیسات موجود در روستا مانند آب، برق، مدرسه، مسجد و همچنین با حرکت در طول مسیر امکان دیدهای پیوسته و دید به عمق و نقاط عطف زیبا فراهم می‌شود. شاید کمتر جایی را بتوان یافت که هر کانس آن یک نقطه عطف منحصر به فرد باشد از دره به کو، از کوه به دره، از رودخانه به ساختمان‌های روستا، از ساختمان‌ها به رودخانه رودخانه موجود در منطقه گرچه بصورت یک امکان دیده شده که هم منابع آبی لازم برای توسعه فعالیت‌های گردشگری را فراهم می‌کند و هم از طریق ایجاد منظر متفاوت و تنوع منظر باعث زیبایی آن می‌شود، اما حریم حفاظتی آن یک محدودیت محسوب می‌گردد که براساس ضوابط رعایت حریم آبهای سطحی باید اجراء گردد و کلیه توسعه‌هایی که در این حریم صورت گرفته را از آن خارج نمود.

راه نیز از عناصری است که هم بصورت امکان و هم بصورت محدودیت ظاهر می‌شود، ایجاد دسترسی تا پای چشمه‌ها و قلعه پالنگان یک امکان است ولی ایجاد دسترسی به محیط‌های شکننده کوهستانی و تخریب پوشش‌های گیاهی رودکناری و آسیب به پوشش‌های خاک سطحی و ایجاد ترانشه در آنها از جمله عواملی هستند که راه را به عنوان یک محدودیت مطرح می‌سازند. آبراه‌های موجود در منطقه برای حفاظت با ید کنار گذاشته شوند و از دخل و تصرف در آنها جلوگیری شود.

بافت روستا گرچه از نظر سیمای بصری و بافت سنتی و انطباق با بستر زیرین و نیز نوع معماری منحصربه‌فرد اوراماناتی با خشکه‌چینی ساختمان‌ها بی‌نظیر است اما بخش‌های فرسوده نیاز به مرمت و نگهداری دارند و راه‌های درون آن باید بهسازی و سنگفرش گردند.

اراضی کشاورزی نیز از نظر پیوستگی منظر و ایجاد تنوع در آن جالب توجه می‌باشند زیرا اراضی کشاورزی پالنگان در دورترین نقطه نسبت به منابع آب و در مرتفع‌ترین نقطه قرار دارند و همین امر باعث می‌گردد که اراضی کشاورزی در بیشتر سکانشا رویت گردند اما گسست در این پوشش‌ها و به واسطه تملک روستا بیان از دسترس گردشگران خارج می‌شوند، هرچند این محدودیت‌ها در توسعه‌های گردشگری به عنوان یک مانع محسوب می‌شوند اما کلیه این محدودیت‌ها قابل برخورد بوده و براساس برنامه‌ها و سیاست‌گذاری‌های کوتاه مدت تا بلند مدت دارای ویژگی‌های قابل طرح در توسعه خواهند بود

References

1. Buckley, R. Tourism and environment. *Ann. Rev. Environ. Res.* 2011, 36, 397–416. [CrossRef]
2. Su, Y.; Cherian, J.; Sial, M.S.; Badulescu, A.; Thu, P.A.; Badulescu, D.; Samad, S. Does Tourism Affect Economic Growth of China? A Panel Granger Causality Approach. *Sustainability* 2021, 13, 1349. <https://doi.org/10.3390/su13031349>
3. Wang, M.; Jiang, J.; Xu, S.; Guo, Y. Community Participation and Residents' Support for Tourism Development in Ancient Villages: The Mediating Role of Perceptions of Conflicts in the Tourism Community. *Sustainability* 2021, 13, 2455. <https://doi.org/10.3390/su13052455>
4. Wallace, G.N & Pierce, S.M. 1996. An Evaluation of Ecotourism in Amazon, Brazil. *Annals of Tourism Research* 23(4):843-870
5. Zhao Liyun, Li Lingzhi, Analysis of Development Environment and Development Trend of Chinese Tourism, *IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering* 301 (2018) 012101 doi:10.1088/1757-899X/301/1/012101.
6. Zhao Liyun, Li Lingzhi, Analysis of Development Environment and Development Trend of Chinese Tourism, *IOP Conf. Series: Materials Science and Engineering* 301 (2018) 012101 doi:10.1088/1757-899X/301/1/012101.